№ 23

# KURYER LITEWSKI

*w Wilnie we Srzodę dnia 23 Lutego v. s. 1821 roku.*

| Obserwacye meteorologiczne. | Czas obserwacyi | Wysokość Barom. | wys. Ther. Reau. | Wiatry. | Odmia. w powie |
|---|---|---|---|---|---|
| | dn. 21 średnia. | 27 cal. 11,37 lin. | — 18,75 stopn | Północ. Zachod. | Pogoda |
| | dn. 22 średnia. | 27 — 11,4 — | — 12,05 — | Połud. Zachod. | Pochmurno |
| | dn. 23 godz. 6 | 27 — 10,7 — | — 12, | Połud. Wschod. | Pogoda |

KRÓLESTWO POLSKIE.

*Warszawa dnia 2 marca.*

Listy z *Wiednia* donoszą, iż Nayjaśn. Cesarz Rossyyski Król Polski miał tam dnia 1 marca przybydź, a zabawiwszy dni kilka, miał się udać w dalszą podróż do swego kraju, i *Warszawę* bytnością swoją uszczęśliwić. Spodziewać się więc można, że w pierwszey połowie marca widzieć będziemy w naszey stolicy Nayłaskawszego Naszego Monarchę.

AUSTRYA.

*Wiedeń dnia 18 lutego.* Słychać, iż Król neapolitański zabawi jeszcze niejaki czas w *Laybach*, czekając zapewne dalszych wypadków. Monarcha ten oglądał niedawno woysko austryackie przechodzące tamtędy do *Neapolu*, i w języku niemieckim oświadczył mu zadowolenie swoje z piękney jego postawy. Sądzą powszechnie w *Laybach*, iż woysko liniowe i znaczna część narodu w kraju neapolitańskim, za weyściem tam woyska naszego, oświadczy się za Królem. NN. Cesarzę Rossyyski i Austryacki mieli, nie d. 2, lecz 12 b. m. wyjechać z *Laybach* do *Tryestu*, a Arcy Xiążę następca tronu austryackiego i Arcy Xiążę *Franciszek Karol*, mieli pozostać przy Królu neapolitańskim, w *Laybach*, dokąd także oba wspomnieni NN. Monarchowie wkrótce powrócić postanowili.

Przysłany od rządu angielskiego Lord *Clam William* wyjechał ztąd napowrót do *Londynu*.

*Laybach dnia 13 lutego.* Dnia 10 b. m. wyjechał ztąd major pruski *Staff* do Włoch. Przybył tu zaś Pan *Krusemark*, poseł pruski, z *Wiednia*, i Xiążę *Monfort Hieronim Bonaparte*, były Król westfalski) z *Tryestu*. Hrabia *Mocenigo*, poseł austryacki przy dworze sardyńskim, wyjechał ztąd d. 6. b. m. do *Turynu*.

Zdaje się, iż około d. 18 b. m. nadeydzie tu z *Neapolu* odpowiedź na propozycye, które tam powiózł Xiążę *di Gallo*. Tymczasem woysko austryackie zbliży się do granicy neapolitańskiey.

KRÓLESTWO OBOJEY SYCYLII.

Na sessyi parlamentu naszego dnia 18 stycznia czytał P. Borelli rzecz względem veto Xięcia Rejenta, i podanych parlamentowi odmian w konstytucyi hiszpańskiey. Kommissya rozdzieliła to veto na dwa rodzaje, jeden tyczący się niegłównych. a drugi głównych punktów tey konstytucyi Zastanawiano się potém nad tytułem królewskim i innemi wyrażeniami, które Xiążę Rejent za niestosowne z textem hiszpańskim uważał. Jedna z odmian chce, ażeby pięciu tylko było ministrów, a obowiązki ministra woyny połączyć z obowiązkami ministra morskiego. Xiążę Rejent sprzeciwił się temu, żądając dwóch osobnych ministrów, gdyż to są dwa zupełnie oddzielne wydziały umiejętności. Kommissya zaś tego była zdania, ażeby przy tych połączonych ministeryach była rada ustanowiona. i t. d.

Na sessyi dnia 19 stycznia minister spraw wewnętrznych odesłał parlamentowi prawo o wyborze władz municypalnych, którego Xiążę Rejent nie zatwierdził. Niektórzy deputowani uczynili uwagę, iż temu odesłaniu braknie formalności konstytucyyney, to jest wyrazów: *Po wysłuchaniu zdania rady stanu*, tudzież, iż to niezatwierdzenie ściąga się do niektórych tylko artykułów prawa. Wszczęła się więc rozprawa, czy prawo ma bydź wydrukowane, jak jest, czy też poczekać napowrót Xięcia Rejenta, który wyjechał do Gaety, ażeby dopełnić wszelkich prawideł co do wyż rzeczonego prawa. Wyrzekł parlament, iż się użyje pojednawczych sposobów, i na powrót rejenta poczeka.

Minister woyny żądał upoważnienia na zakupienie broni, które dał mu natychmiast parlament. Reszta tey sessyi zeszła na czytaniu zdaney sprawy o urządzeniu woyska.

Na sessyi d. 21 stycznia przystąpiono do wybrania członków deputacyi nieustającey, mającey zastąpić parlament, który, według konstytucyi kończy się dnia 31 stycznia, a to na czas przed jego zebraniem się znowu dnia 1 marca roku 1822; tudzież członków sądu parlamentowego. Członkami deputacyi nieustającey obrani są: PP. Galdi, Serugli, Nicolai, Borelli, Berni, Denato i Strano, a PP. Ricciardi i Trigona zastępcami. Członkami sądu parlamentowego obrani PP. Picolellis, Angelini, Rugiero, Dragonetti, Pessolani, Cezare i Orazigi do składu pierwszey izby tegoż sądu, a do drugiey, PP. Bausan, Morini, Castagna, Visconti, Filippis, Giordano, Losapio, Corbi i Colaneri.

Na teyże sessyi była żwawa rozprawa względem deputowanych wybranych w Palermie, którzy nie chcą w parlamencie zasiadać. Kommissya roztrząsająca tę okoliczność wnioskowała (*jak się już doniosło*), ażeby zmusić ich do zasiadania i głosowania w parlamencie; a gdyby nie chciano zmusić, ogłosić ich za odpadających od wszystkich praw obywatelskich. P. Galdi powiedział, iż póty niczego dobrego nie można obiecywać sobie po Sycylii, póki w niey nie będą zniesieni baronowie i mnisi. P. Ruggieri rzekł

„Powiedziałem już, i jescze powtarzam, aby nakazać przyyśdź do parlamentu deputowanym palermitańskim: bo gdy raz ukażą się w gronie naszém, pozostaną, i zdanie swe muszą odmienić.” P. Pepé (pułkownik) żądał, aby prowincyą palermitańską uznać za niegodną przez lat 50 mienia reprezentantów. P. Poerio rzekł: „Deputowani ci nie chcą posłannictwa swego dopełniać! Nie przewidziała konstytucya tego wielkiego występku, jak prawodawca nie przewidział oycobóystwa. Nie potrafię wynaleśdź dostateczney kary na taką zbrodnią, i dla tego wstrzymuję się od głosowania w tey mierze.“ Skończyło się na przyjęciu powyższego wniosku kommissyi.

Na sessyi dnia 22 stycznia, jenerał Begani, który tegoż dnia powrócił z Gaety, dokąd pojechał był z Xięciem Rejentem, czytał parlamentowi doniesienie o stanie twierdzy Gaety, z którego okazało się, że to przedmurze królestwa neapolitańskiego jest w należytym stanie obrony; że Xiążę Rejent zwiedził pilnie warownie jey, magazyny, koszary i szpitale woyskowe, i odbył popis z osadą; że widok sypiających tysiąca żołnierzy na słomie tylko, mocno obszedł serce tego Xięcia, i dla tego zalecił, aby w przeciągu tygodnia kupiono, cożkolwiekby to miało kosztować, dostateczną ilość łóżek z posłaniem dla 1200 żołnierzy. W temże doniesieniu jenerał Begani wychwalał bardzo patryotyzm i odwagę mieszkańców Gaety.

Wyrzekł parlament, iż doniesienia o wojennym stanie królestwa naszego nie będą na publicznych sessyach czytane, gdyż szczegóły takowych doniesień są po części niezrozumianemi dla niebędących woyskowymi, a po części mogłyby się stać niebezpiecznemi, będąc zawcześnie objawianemi publiczności.

Jenerał Wilhelm Pepe w czasie objazdki odbytey przez niego w obu prowincyach Abruzzo, wydał dnia 20 stycznia rozkaz dzienny, w którym ogłosił, iż opisać nie może zapału panującego w Abruzzo. W krótkim czasie udało mu się urządzić 30,000 milicyi, z których 24,000 już są w gotowości do boju. Woysko to (są słowa jego) jest jak naylepiey ubrane i uzbrojone. W całey prowincyi Abruzzo rozlega się jeden tylko głos, a tym są okrzyki wojenne. Zakończył jenerał odezwę następującemi wyrazami. „Nie, i sto tysięcy austryackiego woyska nie zdoła doyść nawet do Woltorno.”

Doniesiono z Palermy w Sycylii pod dniem 10tym stycznia, że w nocy dnia 9 tegoż miesiąca fregata *Amelija* wypłynęła ztamtąd do Neapolu z jenerałem Coletta. Bardzo żałują sycylijanie tego jenerała, bo w nader przykrych chwilach dał tam wielkie dowody zdatności, rozsądku i umiarkowania. Przed wyjazdem napisał przyjacielski list do Xięcia Torrebrune, pretora (prezydenta) Palermy, prosząc, aby chwalebny swóy urząd nadal sprawował. Lubo Xiążę ten jest słabowitego zdrowia, przychyli się podobno do prośby jenerała Coletta, i do życzenia palermitanów. (Zawcześna więc była wieść o złożeniu pretorstwa przez tego Xięcia).

*Neapol, dnia 31 stycznia.* Dnia 21 b. m. przybył tu z *Laybach* goniec rossyyski z listami do posłów rossyskiego i angielskiego. Treść ich niewiadoma.

Jedna z tuteyszych gazet donosi o rozchodzącey się pogłosce, iż eskadra hiszpańska, złożona z okrętu liniowego i 4 fregat, zawinie wkrótce do zewnętrznego naszego portu. Czytamy także w jedney z gazet tuteyszych, iż margrabia *Ripa*, został uchwałą parlamentu mianowany sprawującym interessa rządu neapolitańskiego przy dworach Wirtembergskim, Badeńskim, Heskim i Darmstadzkim, oraz związku niemieckim.

W *Salerno* dana będzie patryotyczna uczta, podczas którey obecni *Karbonari* spełniać będą toasty reformatorów angielskich. Pierwszy toast będzie: *Niech żyją narody neapolitański i angielski!* Jenerał *Maudrin* ma przewodniczyć na tey uczcie.

Parlament wysłał d. 27 b. m. deputacyą do Xiążęcia Rejenta z doniesieniem, iż obrady jego zbliżają się do końca. Oświadczył Xiążę Rejent wspomnioney deputacyi, iż d. 31 b. m. chce bydź obecnym na zamknięciu parlamentu, i pragnie, aby członkowie jego nie wyjeżdżali z *Neapolu*, nie tylko dla przysposobienia czynności do przyszłego posiedzenia, lecz oraz dla wspierania rządu radą swoją w każdym zdarzyć się mogącym wypadku. Zatwierdził potém Xiążę rozmaite prawa i uchwały parlamentu, zwłascza odmiany uczynione w konstytucyi hiszpańskiey. Dnia 27 b. m. uznał parlament jednomyślnie, iż nie ma żadnego powodu do oskarżenia jenerała porucznika *Carascosa*, byłego ministra woyny.

Na wniosek jenerała *Pepe* pozwolił parlament wielu zagranicznym oficerom włoskim weyść w służbę woyskową neapolitańską.

Xiążę Rejent odebrał listy od N. Oyca swego, pisane z *Laybach* pod d. 13 stycznia. Opisuje szczegóły pobytu swego, i chwali sposób, w jakim go sprzymierzeni Monarchowie przyjęli. Donosi oraz o polepszeniu się zdrowia swego, lubo wilgotne położenie miasta i palenie w piecach sprawiło z początku katar. Co się tycze politycznych okoliczności, dodaje Król, iż nic jescze ważnego donieść nie może; iż wszystkich Monarchów Włoskich zaproszono, aby albo osobiście, albo przez pełnomocników, znaydowali się na kongressie; iż dla tego układy zapewne się przedłużą, lecz przy pomocy bozkiey interessa włoskie tém lepiey urządzone zostaną i zabezpieczy się spokoyność Europy.

Dnia 19 b. m. zawinął tu okręt angielski z 120 baryłkami prochu i paką rozmaitey strzelby. Przysłał je na probę z *Londynu* kupiec angielski, który znaczną ilość chce dostawić dla rządu naszego. Doświadczano prochu i strzelby; przekonano się o dobrym ich gatunku, i ministra woyny upoważniono do ich zakupienia.

---

W ł o c h y.

*Od granic włoskich dnia 8 lutego.* Mówią, iż Papież wyda wkrótce bullę, ogłaszającą, iż xięża nie mogą zaprzysięgać konstytucyi. Zdaje się, jakoby Watykan chciał w Hiszpanii postępować tym samym sposobem, jak roku 1792 we Francyi. Z pewnością jednak twierdzić można, iż trzy czwarte części xięży hiszpańskich są za konstytucyą.

Okręt z *Prévesa* przywiózł wiadomość iż 7000 greków użytych do oblężenia twierdzy *Janiny*, odstrychnęło się od woyska tureckiego, i przeszło na stronę zbuntowanego *Alego*, Baszy.

Małżonka Arcy-Xięcia *Raynerego*, Vice-Króla lombardzko-weneckiego, urodziła d. 6 b. m. córkę w *Medyolanie*.

Podczas przechodu woyska austryackiego, papież nie oddalił się z *Rzymu*, jak z początku głoszono. Oyciec ś. będąc w podeszłym wieku, wtenczas do-

piero skłoniłby się do podróży, gdyby tego konieczna potrzeba wyciągała, czego jednak ze względu na potęgę austryacką spodziewać się nie wypada. Liczą bowiem do 200,000 woyska austryackiego zebranego we Włoszech; samey jazdy ma bydź 30,000 a dział 600.

Słychać, iż główna kwatera woyska austryackiego przeniesie się w tym miesiącu do *Rzymu*. Wątpią teraz, aby NN. Cesarze Rossyyski i Austryacki udali się za tém woyskiem.

---

### LOMBARDYA.

W całych Włoszech, wyjąwszy Neapol, policya nader jest czynna. Każdy przybywający cudzoziemiec nie spuszczany jest z oka policyi, każdy krok jego śledzony. Pomimo tego jednak, obawiają się zawsze niespokoynych duchów. Codziennie przychodzą nowe o niektórych osobach doniesienia, i zdaje się, że im policya jest czynnieysza, tym więcey jeszcze okazuje się powodow do bacznieyszego jey czuwania. Oddalono niedawno z Turynu dwie trzecie części studentów, i rozesłano ich na prowincye. Pozostali zaś uczniowie słuchają nauk w oddzielnych i oddalonych od siebie budynkach.

---

### ANGLIA.

*Londyn dnia 10 lutego.* Wczoray przybyli tu dway gońcy; jeden przywiózł listy z *Laybach*, a drugi z *Paryża*. Tegoż dnia wyprawiła admiralicya gońca z ważnemi listami do *Neapolu*.

P. *Francis Burdett* został skazany za drukowanie paszkwilu na 3 miesięczne więzienie i zapłacenie 2000 funtów szterl. kary pieniężney.

Na sessyi *izby wyższey* dnia 9 b. m. Hrabia *Grey* i Lord *Holland* zapowiedzieli, iż wkrótce wytoczą rozprawy względem rewolucyi neapolitańskiey.

Jeden z ministrów zapytany, czyli rząd odebrał kopią *wypowiedzenia woyny* neapolitańczykom, oświadczył, iż z powodu nieobecności Lorda *Castlereagh*, nie może dać zaspokajającey w tey mierze odpowiedzi.

---

### FRANCYA.

*Paryż dnia 13 lutego.* Jeden z dzienników tuteyszych dowodzi, iż jescze *Karol VII*, używał kokardy koloru czerwonego, białego i błękitnego, a *Henryk IV* polecił holendrom, aby kolory te jako francuzkie, do bander swoich przyjęli.

W *Chalons* nad *Marną* grasuje zarazliwa choroba.

### PORTUGALIJA.

*Lisbona dnia 24 stycznia.* Przybyło tu już 68 deputowanych. Że zaś ta liczba wyrównywa dwom trzecim częściom całey izby przeto junta rządowa wezwała ich, aby dnia dzisieyszego odprawili tayną sessyą w sali stanów, dla przeyrzenia pełnomocnictw swoich.

Ciągle odbieramy smutne wiadomości o szkodach, jakie wylewy rzek sprawiły. Miasto *Oporto* i cała prowincya między *Duero* i *Minho*, spustoszone. Składy win w *Villanova* znacznie ucierpiały. Ogromne zapasy lin w *Oporto* nie są dostateczne do opatrzenia okrętów, które ich potrzebują.

Król nasz odebrawszy wiadomość o powstaniu, a zwłascza o uchwale Rejencyi portugalskiey w *Lisbonie*, zwołującey stany królestwa tego, co nastąpiło jescze przed połączeniem się jey z juntą rządzącą oportską, przesłał takie pismo do wspomnioney Rejencyi:

„Przyjaciele! Ja Król pozdrawiam was wszystkich jako kochający oyciec. Odebrawszy pisma urzędowe z dnia 2 i 10 września tudzież wypis uchwały powołującey stany, ogłaszam ją za nieprawną; ta bowiem, jako do korony królewskiey należąca, odemnie tylko pochodzić może. Życzenie powszechne narodu, na którém tę uchwałę opieracie, nie usprawiedliwia jescze kroku waszego; życzenie to bowiem oświadczyły tylko niektóre osoby, duchem zaburzenia tchnące. Obawa upadku monarchii jest bez żadney zasady; dobrze bowiem wiadomo, ile to razy kray nasz wydarty był z rąk przywłaszczycieli i cudzoziemców; portugalczykowie zaś okazywali wierność ku prawey swojey dynastyi, a ta wierność utrzymywała zawsze monarchiią. Stosując się jednak do szczęśliwości moich poddanych, i zważywszy, iż naylepszy rząd potrzebuje z czasem poprawy; oczekując przytém ważnych przełożeń od stanów, byle przełożenia te nie doszły mię niewłaściwą drogą, upoważniam też stany do podania mi projektów i odmian, jakie uznają za potrzebne dla pomyślności i sławy narodu. Takowe zapewne nieochybnie przesłane mi będą, abym im dał królewskie moje zatwierdzenie. Oświadczam oraz poddanym moim, iż te prace, jeśli w chlubny zakończą się sposób i odpowiadający oycowskim moim zamiarom i godności mojey korony, wtedy albo sam przybędę do Portugalii zostawiwszy w Brezyli Rejenta, albo syna mojego poszlę. Przez łaskawość i dobroć moję ogłaszam powszechną amnestyą dla tych, którzy od powstania odstąpią, i posłuszni będą rządowi, który ja postanowię. Działo się w *Rio-Janeiro* d. 27 października 1820 roku."

Podług nayświeższych wiadomości z Brezylii, Król całą rewolucyą potwierdził, i wkrótce w *Lisbonie* z synem swoim spodziewany.

Krzątają się w Portugalii około umocnienia nadbrzeżnych szańców.

*Lisbona dnia 26 lutego.* Dnia 24 b. m. zgromadziła się junta przygotowawcza dla przeyrzenia pełnomocnictw deputowanych. Obrała arcy-biskupa bahiyskiego tymczasowym swoim prezesem. Ten radził zacząć d. 26 b. m. posiedzenie kongresu, co też przyjęto. Zaszły od niejakiego czasu spory względem roty przysięgi, którą nakoniec w tym sposobie przepisano: *Przysięgam, iż przyzwoicie użyję danego mi pełnomocnictwa, iż starać się będę utrzymać wiarę katolicką i dynastyą domu Braganckiego, i uczynić odmiany stosowne do dobra narodu.*

Dziś, d. 26 b. m. o godzinie 9 zrana zebrali się wszyscy deputowani w kościele katedralnym, i po odprawioney mszy o błogosławieństwo Ducha ś. wykonali powyższą przysięgę. Udali się potém do wyznaczonego na obrady stanów pałacu. Huk dział z twierdzy i okrętów ogłosił rozpoczęcie i koniec uroczystości.

Hrabia *Payo*, vice-prezes naywyższego rządu, w obecności wszystkich członków jego, zagaił posiedzenie stanów. „Nadszedł (rzekł) ów dzień szczęśliwy i z utęsknieniem od portugalczyków oczekiwany, który spełni ich życzenia nadzieje, który świetną epokę w dziejach monarchii i panowania *Jana VI.* stanowić będzie, a który wystawując Europie cudowny skutek dzielnych a razem spokoynych naszych usiłowań, przywróci portugalczykom sławę, którą dawne cierpienia zaćmiły, i prawie zniszczyły. Cieszy się rząd z rozpoczęcia obrad stanów; poleca im

(1)

interessa i los wspaniałego narodu, który pragnie i godzien jest bydź szczęśliwym. Obie zasady, na których się powszechne dobro gruntuje, i którešmy dopiero co zaprzysięgli, są głęboko wyryte w sercu wszystkich portugalczyków; to jest, posłuszeństwo i wierność Królowi Janowi, i dostoyney jego dynastyi, oraz czyste i szczere wyznanie świętey wiary oyców naszych. Po mądrości i gorliwości WPanów spodziewa się rząd naypomyślnieyszych skutków wielkiego dzieła, którego się WPanowie dokonać podeymujecie. Składa chlubne i trudne urzędowanie, które dotąd sprawował, i poczytuje się za szczęśliwego, gdy potrafił utrzymać pokóy i publiczną spokoyność." Zakończył głos swóy życzeniem, aby Niebo błogosławiło prace stanów i naród portugalski.

Ogłosiła potém junta rządowa, iż stany rozpoczynają obrady swoje, i że urzędowanie jey już się skończyło. Tymczasowy prezes stanów podziękował rządowi za dobrą administracyą w trudnych okolicznościach krajowych. Przystąpiono potém do wyboru prezesa stanów. Większością 64 kresek obrany został na tę dostoyność arcybiskup Bahiyski, a Pan *Tomas* vice-prezesem.

Postanowiono potém, aby tymczasowy rząd trudnił się obowiązkami swemi aż do zaprowadzenia władzy wykonawczey.

74 deputowanych było obecnych na tém pierwszém posiedzeniu stanów. Wieczorem całe miasto wspaniale oświecono.

## N I E M C Y.

*Od brzegów Menu dnia 9 lutego.* Naymłodsza córka Króla bawarskiego narodzona roku 1810, umarła d. 4 b. m.

Czytamy w gazecie moguncki ey następujący artykuł: „Dawni Indyanie mieli dziwny lecz nienaganny zwyczay, iż co rok uczeni w kraju towarzyszyli Monarsze na polowanie. Odprawiała się przytém rada stanu, na którey każdy dawał uwagi swoje o zarządzie kraju, o przemyśle i odkryciach we wszystkich umiejętnościach. Kogo przekonano, iż trzy razy skłamał, ten był skazany na wieczne milczenie. W Europie nigdy nie było takich czasów, aby uczonych brano na polowanie, dla tego zapewne, iż po większey części źle strzelają; były zaś czasy, kiedy polowano na uczonych, i kazano im milczeć, jeśli prawdę mówili. Zachodzi więc pytanie: komu większe oświecenie przypisać należy, czy indyanom czy europeyczykom?"

## WYSPA Ś. HELENY.

Gazety londyńskie donoszą, iż okręt amerykański *Juno*, płynąc z *Kalkuty* zawinął do wyspy ś. *Heleny*, i przywiózł ztamtąd do *Nowego-Yorku* następujące wiadomości o *Napoleonie Bonaparcie*. Nie pokazuje się nikomu, z nikim nie mówi, prócz tylko domowników. Wolno mu wprawdzie wyjechać konno o kilka mil naokoło *Longwood* i przechadzać się; lecz że mu zawsze oficer angielski towarzyszyć musi, i że się wystawia na widok ciekawych mieszkańców, którzy na niego tak patrzą jak kiedy wysiadał na ląd, woli więc zrzec się tey nieprzyjemney wolności, i w ogrodzie swoim lub w obrębie oparkanionych okolic mieszkania swego szukać rozrywki z jenerałem *Bertrand* i małżonką jego. Nie ma żadnego zagranicznego ajenta do strzeżenia jego na wyspie, prócz tylko jednego oficera francuzkiego. Rezydenci rossyyski i austryacki udali się napowrót do Europy. Od czasu danego Lordowi *Amherst* wysłuchania, nie przyjął *Bonaparte*, żadnego anglika. Słychać, iżby nawet ze wspomnionym Lordem nie rozmawiał, gdyby nie miał zlecenia do niego od ministrów, o których jednak na wyspie nie wiedzą. Mieszkańcy wyspy dowiadują się o *Bonaparcie* naywięcey z gazet angielskich lub z listów pisanych z Anglii. Nie wiele się *Bonaparte* odmienił, i tylko nieco utył. Co do fizycznych potrzeb, niczego mu nie braknie. Pan *Hudson Lowe* jest jeszcze wielkorządcą, lubo prosił o pozwolenie powrótu do Europy. 5 okrętów wojennych strzeże wyspy; dwa statki przewozowe dostarczają żywności z przylądka *Dobrey Nadziei*. Bezzasadną jest pogłoska, jakoby jakiś okręt w podeyrzanym zamiarze pokazał się na pozór bez masztów przed wyspą ś. *Heleny*. Wszakże w ciągu 2 tygodni widziano kilka razy zagranicznego szonera, który ścigany od brygów angielskich, potrafił zawsze umknąć. Zdaje się, iż to był kaper powstańców południowo-amerykańskich, który czatował na powracające ze wschodnich Indyy okręty kupieckie.

*Wolno Drukować Ignacy Reszka Radzca Koleg. Kom. Cenz. Czł. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi.*

## N o w e d z i e ł a.

5. Anleitung zur Kenntnis und Behandlung der wichtigsten Seuchen unter den Hausthieren; entworfen von Ludw. H. Boianus Dr. Med. et Chir. Russ. K. Kollegienrathe; Profess. der Thierarzn. und vergl. Anatom. zu Wilna; — Zweite, umgearbeitete u. vermehrte Auflage. Wilna b. Fr. Moritz, u. Leipzig b. Fr. Fleischer. 1820. Cena k. 75.

W Petersburgu wyszło następujące obwieszczenie:

Za pozwoleniem Zwierzchności.

*Sposob nowo wynaleziony i doświadczeniami stwierdzony zabezpieczenia, mianowicie dachow słomianych i wieśniaczych budowli od palenia się płomieniem.*

Zaymując się rozbiorem i doświadczeniem wszystkich, dotąd znajomych sposobow, wynalezionych dla zabezpieczenia od płomieni i ich zatrzymania, oraz niedopuszczenia szerzeniu się pożarow, znaydowałem niedostatecznemi do osiągnienia tak pożytecznego celu. Po wielokrotnych doświadczeniach zdało mi się szczęśliwie wynaleść rzeczywiście niepalącą się massę, dla powlekania nią dachow słomianych i budowli drewnianych, którey skład nie wymaga wielkich kosztow, tak, że nayuboższy włoscianin może z tego wynalazku korzystać.

Ostateczne doświadczenie tego zbawiennego sposobu uczyniono było dnia 1 lipca 1820 roku

stwa praktyki i literatury, professora uniwersytetu dorpackiego radcy stanu i kawalera *Parrota* i wielu innych osob (*). Był do tego doświadczenia umyślnie zrobiony domek drewniany, słomą pokryty, który po nasmarowaniu tą massą, od miesiąca lutego roku wspomnionego był wystawiony na ciągłe działania odmian powietrza. Nasmarowany potém massą niepalną, będąc z suchego drzewa, napełniony sianem, słomą i innemi rzeczami szybko się zapalającemi, zapalony, wytrwał 46 minut, nie wypuszczając z siebie płomienia; dach zaś słomiany powolnie w wągl się zamieniał; a massa od słomy się nie oddzielała.

Opisanie tego sposobu z dokładną nauką robienia tey massy i jey używania, przygotowane jest do wydrukowania w językach rossyyskim, niemieckim i polskim.

Życzący mieć to opisanie, zechcą złożyć 15 rubli assyg. na każdy exemplarz. Tu mieszkający otrzymają je ode mnie samego; w innych mieyscach przez urzędy pocztowe, gdzie i prenumerata przyymowana będzie.

Exemplarze rozesłane zostaną bez żadney więcey od prenumeratorów za rozesłanie opłaty.

Ryga dnia 12 września 1820 roku.

*Jan Herman Zygra* członek wielu towarzystw uczonych cesarsko-rossyyskich.

(*) Opisanie tego doświadczenia znayduje się w Dzien. wileń. r. 1820. T. III, s. 207.

*Wilno dnia 23 Lutego 1821 roku v. s.*

*Uwiadomienie.*

Expedycya Gazetna Głównego Pocztamtu Litewskiego uwiadamia, iż *Pszczoła Lwowska czyli Pamiętnik Lwowski*, na rok bieżący, wychodzić nie będzie. PP. Prenumeratorowie na to pismo raczą uwiadomić: czyli chcą mieć powrócone pieniądze, lub na inne pismo zamienić.

---

*1. W następującą Sobotę to jest 26 lutego, JP. Arnold z żoną będą mieli honor dać w Sali WW. Müllerow Koncert wokalny i instrumentalny, rozkład którego przez Afisze publikowany będzie, biletów zaś dostać można w magazynie JPana Józefa Kopscha, a w dzień Koncertu przy Kassie. Cena biletu rubli dwa srebrem.*

---

*1. Podaje się do Publiczney wiadomości, iż niżey wyrażone osoby wyjeżdżają z tego miasta do Królestwa Polskiego, jeżeliby kto miał jakie do nich pretensye raczy się zgłosić nayponiey do 1 marca r. b. a mianowicie JP. Gautier z żoną i dziećmi Karolem i Ludwiką, Nenettą Alexandrem, Augustem Baptistą, z Siostrą Efemią Gautier, teściem Friderik Grunert z żoną Ludwiką i dziećmi Friderikem Nanettą i Karolem, Karlica Regine Heldin Kucharką Karoline Gempkin, Kuczerami Tomasz Karo, Anton Mattai, Stefan Sergeis. Fridrich Remler i Tomasz Kresek. Tenże Pan Gautier ma do przedania Papugi za pomierną cenę przedają się w domu Wulfa na ulicy Trockiey. pod N. 388*

---

*Wezwanie sukcessorów i pretensorów.*

*1. Chociaż Opieka Szlachecka Ptu Wileń. dnia 15 stycznia 1819 roku trzykrotnie przez Gazetę Kuryera Litew. wzywała sukcessorów zeszłego z tego świata w mieście Wilnie kapitana Jedlińskiego, aby z dostatecznem przekonaniem jawili się w kancelaryi Opieki dla odebrania pozostałego po onym funduszu, a debitorów zastrzegła, nikomu nie wypłacać summ należnych Jedlińskiemu; jednak gdy opieka dotąd nie otrzymała żadney wiadomości; stosownie do rezolucyi swojey dnia dzisieyszego nastałey, ogłoszenie w tym przedmiocie przez Gazetę krajową i zagraniczną Królestwa Polskiego ponawia, i ostrzega wszystkie interessowane osoby, a szczególnie sukcessorów, jeżeli przed dniem 15 lipca roku teraźnieyszego niezgłoszą się, Opieka z musżoną będzie rozporządzić funduszem Kapitana Jedlińskiego na mocy przepisów prawa. Dat 1821 roku lutego 19 dnia (w protokule podpisał) Prezes Opieki Marszałek Powiatu Wileńskiego. Ignacy Baliński.*

*Za zgodność Sekretarz Szlachecki Ptu Wileńskiego Zygmunt Siemaszko.*

---

*Wezwanie kredytorow i pretensorow.*

*3. Od wileńskiego gubernialnego Rządu podaje się do wiadomości: iż Jurborgska Tamożna przysłała przy swym raporcie do ninieyszego Rządu nowembra 9 dnia ominionego 1820 roku datowanym rubli assygnacyynych 4,785, i srebrem rubli 17, 66 i pół kopiejek, oraz złotem 4 puł imperiały i 324 czerwone złote, pozostałe po zeszłym Symonie Skorynowiczu tytularnym Sowietnika byłym nadziratelu pogranicznym; jakowe pieniądze Rząd Guberski w skutek swojey rezolucyi w dniu 14 przeszłego mca xbra zapadłey, odesłał do wileńskiey juryzdykcyi powszechnego opatrzenia; a stosownie do żądania brata tegoż Skorynowicza postanowiono opublikować: aby kredytorowie i debitorowie zmarłego Skorynowicza w przeciągu trzech miesięcy od daty ninieyszey uwiazcyi donieśli gubernskiemu Rządowi, ile kto mógł zostać dłużnym Skorynowiczowi, i kto do niego ma jaką pretensyą, i że w razie niewypełnienia tego w tem terminie złokowane pieniądze oddane zostaną sukcessorow, za ubezpieczeniem objawionych tylko przez Jurborgskich mieszkańcow pretensyi. Dat 1821 roku februaryi 11 dnia.*

*Sowietnik Wincenty Ławrynowicz.*
*Sekretarz Kazimierz Nowicki*
*Jan Stemporzecki Gubernski Sekretarz.*

---

*Oświadczenie.*

3. Excerpt oświadczenia z protokułu Sądowego Ziem. Ptu Wileń. w dacie niżey wyrażającey się zapisanego et eorundem pod pieczęcią ziemską tegoż Ptu jest wydan.

Roku 1821 miesiąca lutego 14 dnia przed sądem Ziem. Ptu Wileń. stanąwszy obecnie adwokat subsel. Wileń. WJP. Kandyd Grabowski oświadczenie wpisać do protokułu podał w tych wyrazach pisane. Oświadczenie imieniem JW. Appolinary z Zabow Hrabiney Platerowey starościney Subockiey jako matki i opiekunki nieletnich Władysława i Cezarego Platerow sukcessorow po zeszłym JW. Kazimierzu Platerze staroście Subockim przed Sąd Ziem. Wileń. dla umieszczenia w gazetach zanosi się z następnego powodu. Zał. del dostrzegłszy z rozpoczętych procederow że się odkrywają do funduszow zeszłego jey męża Kazimierza Platera takie pretensye, które ani na tabelli w roku 1819 przez tegoż Platera uczynioney i własnoręcznie podpisaney nie są umieszczone, ani też naymnieyszego o istotnem zawinieniu i exystującey dotąd należności nie mają śladu i przez samą dawność ulegać kassacie powinny, niewątpliwe ma przekonanie, że takowe pretensye albo z wyjęcia sekretnego obligow z archiwum oddawna już opłaconych, albo też z fabrykacyi onych pochodzą a zatem dla osłonienia od niesprawiedliwych takowych pretensyow spadłego po oycu dla dzieci majątku, aby nikt w żadne układy z kredytorami zeszłego Platera co do nabycia obligow jego bez skommunikowania się z żał. niewchodził, przez umieszczenie w Kuryerze Lit. ninieyszego oświadczenia całą powszechność ostrzega. U tego oświadczenia podpis w protokule następny. Takowe oświadczenie jako proszony podpisuję Stanisław Rodziewicz.

Zgodziłem Jan Zienkowicz Wileń. Ziem. Regent. Roku 1821 mca februar. 15 dnia. Takowe oświadczenie Redakcya może umieścić do gazet Kuryera Lit. poświadczam Michał Sawicki Prezydent Ziem. Ptu Wileń.

---

*Podrad.*

*2 Stosownie do noty JW. Ministra Skarbu i Opinii Rady Państwa naywyżey potwierdzoney, zgromadzenie Szlacheckie Gubernii Lit. Wileń. postanowiło, drwa, swiece i słomę dla woyska nie dostarczać w naturze, lecz tę powinność załatwiać pieniędzmi przez podrady. Wskutek czego, na dostawienie spomnionych rekwizytów w pcie Wileń. zostały przeze mnie naznaczone do licytacyi termina w dniach 25, 26 i ostatecznym 28 teraźn. mca lutego. Życzący przyjąć na siebie tę powinność raczą w pomienionym czasie jawić się w kancelaryi urzędu mojego, gdzie w tym przedmiocie dostateczną mogą powziąć informacyą. Roku 1821 mca lutego 18 dnia (podpisano) Marszałek Wileń. Ignacy Baliński.*

*Za zgodność Sekretarz Szlachecki P. W. Zygmunt Siemaszko.*

*Arendowna dzierżawa.*

3 *Kommissya Ekonomiczna Lit. Ewang. Reformowana gdy na posiedzeniu swoim dla wypuszczania w arendowną sześcioletnią dzierżawę folwarkow, ogłoszonym publiczności w N. 94 dodatku do gazety Kur. Lit. i dalszych potrzykroć, niewszystkie jescze wypuściła folwarki kościelne, przeto o pozostałych dla wiadomości potrzebujących possesyi arendownych, poniższą tabellą wiedzieć daje, z uwiadomieniem iż kondycye są też same jakie ogłoszonemi pierwo były, a pozostałe folwarki wypuszczać się będą na kontraktach następnych Mińskich, za niewypusczeniem zaś na onych, i na Nowogrodzkich, przez WJP. Tomasza Petrozolina Szambelana dworu Pol. członka kommissyi nineyszey, zobligowanego ku temu.*

| *Wedle inwentarzow sporządzonych w roku upłynionym 1820.* | *Dymy* | | | *Usiew Ozimy* | | | | | | *Opłata roczna* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | *Ciągłe* | *czynsz.* | *Wolne* | *Żyto* | | | *Pszenica* | | | |
| *Nazwiska Majątkow.* | *Liczba* | | | *Becz.* | *Ośm.* | *Garce* | *Becz.* | *Ośm.* | *Garce* | *Złote* |
| *w Gubernii Lit. Grodzieńskiey.* | | | | | | | | | | |
| *w Powiecie Lidzkim.* | | | | | | | | | | |
| *Bielica z Juryzdyką - - - - -* | 3 | | 7 | 2 | 4 | — | — | — | — | 913 |
| *w Powiecie Prużańskim.* | | | | | | | | | | |
| *Przesmyki z Juryzdyką Sielecką - - -* | 8 | | 7 | 20 | 7 | 9 | — | — | — | 4444 |
| *w Powiecie Brzeskim.* | | | | | | | | | | |
| *Jamna - - - - - - -* | — | | 5 | 5 | — | — | — | — | — | 1110 |
| *Niepokoyczyce - - - - - -* | — | | 8 | 4 | 7 | 9 | — | — | — | 1318 |
| *w Gubernii Mińskiey.* | | | | | | | | | | |
| *w Powiecie Słuckim.* | | | | | | | | | | |
| *Obuchowce - - - - - - -* | 60 | | 57 | 17 | 7 | 15 | 2 | 1 | — | 11279 |

*Pisan na sessyi kommissyiney w Wilnie 1821 roku Februaryi 5 dnia.*

*Tomasz Korwin Petrozolin.*
*Komissarz Prezydujący.*
*Jerzy Wołk Kommissarz.*

*X. Władysław Kurnatowski.*
*X: Stefan Chodorowski Kommisarz.*
*Senior Bialor. Curator. i Komis.*

*Paweł Mniszewski Sekretarz Kommissyi Ekon. Lit. Ewang. Reform.*

---

*Przedaż publiczna.*

3 *Od Rządu Gubernialnego Lit. Grodzień. ogłasza się: iż w tuteyszey Gubernii pcie Grodzień położony folwark Kulbaki z wsiami: Konkole i Chwościeyki, należący do obywateli Gorskich z powodu nieakuratności tychże obwateli w opłacie arendownych pieniędzy za wieś skarbową Wiszniowkę, naznaczony z publicznego targu na przedaż, dla nabycia którego wzywają się życzący, którzy zechcą przybydź dla targow, do tegoż gubernialnego Rządu na terminy: dnia 29 i 30 następującego mca marca, a dla ostatecznego przetargu za trzy miesiące od dnia wydrukowania, które późniey nastąpi w gazetach Sankt petersburskich lub moskiewskich. Wiadomość o stanie wspomnionego folwarku i ilość dochodu, okaże się w przyłączającey się tu tabelli Dnia 28 januaryi 1821 roku Expedytor Krupowicz.*

*Tabella o stanie folwarku Kulbaki z wsiami Konkole i Chwościeyki.*

| | *Folwark* | *Wsie* | *Dworskiey do orania ziemi.* | *Liczba* | | *Pańszczyzny w rok.* | | *Roczny dochod srebrem* | | *Taxa majątku na 5 procent srebrem.* | | *W powiecie Grodzieńskim folwark Kulbaki, znaydujący się od miasta Grodna w odległości dwoch wiorst. Ma sad fruktowy i ogrod.* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | *Dymow* | *Dusz* | *Pieszey* | *Uprzęży* | *Ruble* | *Kop.* | *Ruble* | *Kop.* | |
| *Folwark Kulbaki.* | 1 | 3 | *Morgow 11 siana n. 12 wozy.* | 7 | 15 | 194 | 728 | 118 | 24 | 2364 | 80 | |

*Expedytor Krupowicz.*

---

*Przedaż*

2. *Rząd gubernialny Miński ogłasza: iż w tymże Rządzie za dług tuteyszey izbie powszechney opieki, będzie przedawać się z publicznego targu murowany dom, należący do mieszczanina nieświzkiego żyda Icki Grynwalda, znaydujący się w miasteczku Nieświżu, przynoszący rocznego dochodu 150 rubli assyg., a w lat 10 wynosi 1500 rubli, oceniony z ziemią i dalszém do niego należącém zabudowaniem do 6000 rub. ass.; zatém życzący tokowy dom nabydź zechcą przybydź do tego Gubernialnego Rządu dla targow na terminy: pierwszy dnia 11, drugi 16 miesiąca marca teraz. roku, a trzeci za trzy miesiące od dnia wydrukowania, które późniey nastąpi w gazetach sankt petersburskiey lub moskiewskich. Dnia 12 lutego 1821 roku.* *Sekretarz F. Arcimowicz.*
*Powytczyk Anisimow.*

*Przedaż i podrad.*

2 *W skutek kommunikacyi kurlandskiey skarbowey izby Rząd Gubernski Lit. Wileń. podaje do powszechney wiadomości, iż w mieście Jacobsztacie przedaje się stary drewniany dom zaymujący sie teraz na powiatową szkołę i że ma się murować na ten obiekt nowy dom. Przeto życzący kupić stary drewniany, i przyjąć na siebie obowiązek do wymurowania nowego dwópiątrowego domu z innemi budowlami i parkanem raczą jawić się z pewnemi ewikcyami do pomienioney skarbowey izby na termina 8, 23 i 24 teraźn. mca lutego, gdzie abryssy i szczególny rachunek materiałow, będą ukazane. Datt w Wilnie roku 1821 mca lutego 17 dnia.*

*Sowietnik Wincenty Ławrynowicz.*
*Kazimierz Nowicki Sekretarz.*
*Romuald Zaleski koll. Regestrator.*